

SADOVI Ob drugi obletnici II. zasedanja AVNOJ-a

Prišel je čas žetve. Različno je bilo seme: sovraštvo, zloba in uničevanje pri enih, zaupanje, bratstvo in ustvarjanje pri drugih. Zemlja pa je bila orana s tanki, gnojena s človeškimi trupli in zalivana s krvjo. Ostali so nam grobovi in ruševine. Vendar so med ognjem in točo dozorevali sadovi. Tudi ti so različni.

Organizatorji fašizma in nemškega vseuničujočega nasilja so v celicah, kjer čakajo na kazen. V kolikor so že živi, dolgujejo to svojim »preusmiljenim in prepozabljivim« zagovornikom, katerim se zdi nečloveško ubiti zver, ki je odgovorna za muke in smrt stoletičev.

Narodi, ki ovirani od lastnih slabih »voditeljev«, njihove špekulantske politike in napačnih računov, niso v tej vojni dovolj odločno stopili na stran odpora proti nasilju in zatiranju, visijo tudi danes nekje v sredi med povratkom v stare sisteme pod vodstvom istih ljudi, ki so jih v ta položaj zavedli in med odločnim korakom v novo življenje, kamor jim kažejo pot sile, ki so tudi med vojno vodile odpor. V sredi, med eno in drugo odločitvijo pa je borba, je zmeda, je grožnja državljanske vojne. Najvernejšo sliko takega položaja nam daje Italija.

Ostajajo še srečni. To so oni narodi, katerih borba proti fašizmu je bila odločna in dosledna: narodi, ki so v to borbo stopili enotni pod močnim in sposobnim vodstvom. Ti imajo danes pred seboj čisto pot. In najsrečnejši med srečnimi smo mi Jugoslovenci. Kajti kot nihče drugi smo v našem uporu proti uničenju postali enotni, iztrebili smo iz svoje srede vse, ki so nas hoteli zapeljati v kapitulacijo in suženjstvo; vse one pa, ki so nas ovirali, ki so nam kazali »srednjo pot«, smo postavili pred odločitev: z narodom ali proti njemu, ker srednje poti ni bilo. Težka je bila ta naša pot in visoka je cena naše sreče.

Kot nihče drugi imamo grobov, pogorišč in ruševin. A na grobovih in pogoriščih delamo, gradimo in ustvarjamo tako odločni in enotni, kot smo se borili. Tudi pri tem nas hočejo ovirati. Isti, ki so nas hoteli zapeljati v tabor fašizma ali vsaj tihega sodelovanja z njim, ki so nas zato učili, da še ni čas za borbo, da bomo propadli; ki so nam ponujali razne voditelje Mihajlovičevega kova in so podpirali bratomorno klanje ter pri vsem tem sami propadli, nas hočejo danes odvrniti od dela in ustvarjanja. Raje bi videli, da bi se jugoslovanski narod med seboj topli kot da se bratijo, raje da bi se šli strank, kot da enotni delajo. A tudi v tem novem načrtu za doseg starega cilja so propadli. Njihov poraz je bil zapečaten 11. novembra.

Istega dne je bila tudi kronana naša zmaga, zmaga borbenega, delavnega, enotnega jugoslovanskega ljudstva, ki je pri volitvah povedalo, da hoče še vedno to, kar je hotelo, ko je prišlo za orožje: svobode, bratstva in dela v Zvezi Ljudskih Republik Jugoslavije. Povedalo je tudi, da zahteva, da to uživajo vsi Jugoslovani, tudi oni, ki jim še ni bilo dano voliti.

Mi, ki nam ni bilo dano voliti, bomo z delom, z enotnim nastopom proti vsem, ki nas hočejo s silo ali prevaro od tega odvrniti,

Dne 29. novembra so praznovali vsi narodi Jugoslavije, z njimi pa tudi primorsko ljudstvo, drugo obletnico II. zasedanja Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ) v Jajcu. Ta dan pomeni za vse jugoslovanske narode najvažnejši datum in prelomnico vsega njihovega narodnega in državnega življenja, kajti na tem zasedanju so bili položeni temelji nove državne organizacije Jugoslavije.

Na tem zasedanju so se sešli zastopniki vseh narodov Jugoslavije, ki so kot predstavniki v narodno osvobodilni borbi izklesane narodne oblasti resnično predstavljali edino in najvišje predstavništvo jugoslovanskih narodov. Prav radi tega dejstva in pa radi okolnosti v katerih se je AVNOJ sestel, je to zasedanje pomenilo že samo po sebi sijajno potrditev narodno osvobodilne borbe Jugoslovancev in njenih ciljev. Sklepi pa, ki so jih tedaj zbrani zastopniki jugoslovanskih narodov sprejeli, so po svoji vsebini predstavljali temelj, na katerem se je dve leti, vse do današnjega dne, razvijal ustavni red nove Jugoslavije.

V dveh in pol letih narodno osvobodilne borbe proti okupatorju in njegovim pomagačem, so narodi Jugoslavije dosegli velike in odločilne uspehe v notranje in zunanje političnem pogledu. Čim večji so bili napori sovražnika, da bi zadušil osvobodilno gibanje jugoslovanskih narodov, tembolj so se ljudske množice oklepale narodno osvobodilnega gibanja, njegovega vodstva in narodnih ter političnih predstavništev Jugoslavije. Osvobojeno ozemlje se je neprestano večalo, a z njim je naraščala tudi moč narodno osvobodilnega gibanja. Vzoredno s tem pa so se razvijali tudi organi narodne oblasti in razni pomožni gospodarski in upravni organi. Priznanje velikih uspehov narodno osvobodilne borbe ni izostalo tudi v tujini, pri zaveznikih in pri vseh demokratičnih državah sveta.

Vsled vseh teh dejstev je nastala potreba, da se ti uspehi utrdijo in izkoristijo za nadaljnjo in uspešno vodstvo narodno osvobodilne borbe in da se s tem postavijo trdni temelji bodoče zgradbe nove Jugoslavije.

Sklepi, ki so jih pred dvema letoma sprejeli na II. zasedanju AVNOJ-a zastopniki jugoslovanskih ljudstev, so pomenili potrditev in uzakonitev demokratične ljudske oblasti, ki je nastala in se razvila iz osvobodilnih naporov jugoslovanskih narodov in pa uzakonitev bratskega sožitja vseh narodov v demokratični in federativni Jugoslaviji. Je to predvsem sklep s katerim je AVNOJ postal najvišje zakonodajno in izvršno telo Jugoslavije in s tem tudi prva zvezna skupščina Jugoslavije; nadalje sklep o odvzemu vseh zakonitih pravic emigrantski vladi v tujini in o prepovedi vrnitve kralju Petru v Jugoslavijo ter sklep o zgraditvi Jugoslavije na federativni osnovi.

Primorsko ljudstvo pa je prejel na tem zasedanju največje priznanje s tem, da je bil od predstavnikov jugoslovanskih narodov sprejet odlok o priključitvi Slovenske Primorske, Beneške Slovenije, Istre in hrvatskih jadranskih otokov k Jugoslaviji. Ta odlok predstavlja potrdilo in najvišje spoštovanje volje primorskega ljudstva po sameodločbi,

ki se je zrealizirala v tem, da je šlo primorsko ljudstvo trdnostno v boj proti skupnemu sovražniku za doseg najvišjega cilja vseh Primorcev — za priključitev k Titovi Jugoslaviji!

V vseh teh sklepih se je realizirala odločna volja jugoslovanskih ljudstev, da hočejo za vselej prekiniti z mračno preteklostjo, z nasiljem in nazadnjaštvom predaprilske Jugoslavije in da hočejo hoditi po novih poteh bratskega sožitja vseh jugoslovanskih narodov v lepšo in boljšo bodočnost v demokratični skupnosti vseh narodov Jugoslavije.

V teh dneh ko praznujemo drugo obletnico tega najpomembnejšega dogodka v zgodovini jugoslovanskih narodov, se uresničuje v sklepih sedanje jugoslovanske ustavodajne skupščine veliki cilj, ki so ga ljudstva Jugoslavije pred dvema letoma na II. zasedanju AVNOJ-a postavila — proglasitev zveze demokratičnih ljudskih republik Jugoslavije!

Naj živi federativna ljudska republika Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita!

GORICA SE JE POSLOVILA OD SVOJIH PADLIH JUNAKOV

Prenos 114 krst z zemeljskimi ostanki partizanov in talcev - Mogočna žalna manifestacija na Travniku

Slovensko-italijanske množice Goriškega so se strnile v bratsko zvezo ter tako pokazale pri pokopu padlih borcev za svobodo svojo edinstvo, ki je prišla do mogočnega izraza preteklo nedeljo na goriškem Travniku. Zveza primorskih partizanov si je naredila to nelahko nalogo da pripravi in izpelje do konca to veličastno žalno manifestacijo, ki je v vsakem oziru sijajno izpadla.

Tesna povezanost med slovenskim in italijanskim narodom je še enkrat prišla do veličastne veljave, kakor je Gorica še ni doživela. Čez sto krst padlih junakov so pripeljali iz gor in gozdov, da jih svoji in prijatelji vzamejo v svoje varstvo in položijo k počitku v domačo zemljo. Staro in mlado, moške in žene, dekleta in otroci, vsi so se strnili v eno in neumorno so se trudili, da so izkopali te zemeljske ostanke, jim pripravili krste, jih označili z napisali ali slikami ter jim položili vence.

Goriške in okoličanske tvrde so velikodušno stavile na razpolago prevozna sredstva, s katerimi se je celi dan in še pozno v noč prevažalo te drage tovariše, ki so dali svoja mlada življenja za našo svobodo. V cerkvi sv. Ivana, ki je bila polna rakev z zemeljskimi ostanki naših najboljih

sinov so pevske zbori peli ganljive žalostinke, množice svojcev in prijateljev je molila rožne vence; tiha pobožnost kraja je globoko vplivala na vse navzoče.

voljenih so se pomikali sprejeli iz cerkve sv. Ivana in vseh štirih strani goriške okolice na obsežen goriški trg. Tam so razporedili 114 krst naših padlih borcev pred

Požrtvovalno delo rediteljev SIAU-ja je pripomoglo, da so se na Travniku vse krste v najkrajšem času v redu razvrstile, istotako spremljevalci in svoji, pevci, vse štiri godbe (ena iz Trsta, druga iz Prvačine, spet druga fur-lanska in tudi iz goriške okolice) in ogromno število občinstva.

Svečanost se je pričela s cerkvenim obredom, ki ga je vodil mons. Valentinčič z dvema drugima duhovnikoma. Lahno je škropil dež, vendar so ljudje negibno in molče prisostvovali vsemu obredu. Ves Travnik je bil črn ljudstva, mnogo je bilo tudi partizanskih krojev in garibaldinskih rdečih rut. Okrog vseh krst je bilo na tisoče vencev in na marsikakšnem tudi mučeniški trnjevec. Goriška organizacija antifašističnih žena je položila na vsako krsto lovorjev venec s trobojnico z rdečo zvezdo. Pred cerkvijo je bilo opaziti več predstavnikov mestnih, okrožnih in pokrajinskih forumov SIAU in KP, ljudske oblasti, jugoslovanske vojaške misije in garibaldinske divizije »Natisone«, skupina tovarišev, ki so se vrnili iz Marseille-ja, in predstavniki strank C.L.N.

Vsa desna stran Travnika, vse do ulice Roma in Oberdan, pa je bila zasedena od nosilcev vencev in šopkov cvetja; pogled na to stran je izgledal kot bujen, cvetoč vrt.

Po verskem obredu je zapel gradiščanski pevske zbor italijansko žalno pesem, nakar je tov. politkomisar divizije Garibaldi - Natisone, ki je bil prišel v spremstvu komandanta iste divizije, tov. Sasso-ta, spregovoril poslovilne besede:

»Evo vas tukaj na povratku, vi, ki ste se borili in ki ste dali življenje za ideale pravice, svobode in bratstva med narodi!« Nadalje

TINE KREMEN

NE JOČI, MATI!

*Ne joči, mati, če je padel sin,
ko se za dom junaško je boril,
za sveto stvar je svojo kri pretil,
da narod naš nič več ne bo trpin.*

*Ne joči, pa čeprav ti je hudo,
rodila sina svetu si v ponos,
dokaži hrabro, da si žrtvi kos,
ki nam svobode odprla je nebo.*

*Čeprav ne veš kje, kdaj je bil ubit
in ne za grob, kjer zdaj je pokopan,
vendar s častjo junaško je ovit.*

*Njegova žrtev ni bila zaman,
svobode zlate zagorel je svit,
zato ne joči ta veseli dan.*

Tudi v Ljudskem domu je bila prirejena žalna komemoracija. Order in dvorana sta bila temu primerno urejena. Tovariš Kozman, Vižintin in Gasperini so imeli na mnogoštevilne svoje padlih tovarišev ganljive govore, združeni pevske zbori pa so zapeli pretresljive žalostinke. V grobni tišini so se udeleženci spomnili junaških sinov naše trpeče zemlje in jim zaklicali: Slava jim!

V nedeljo ob 10. uri je bil goriški Travnik zopet enkrat poln ljudstva. Ob navzočnosti italijanskih in slovenskih predstavnikov civilne oblasti, tako od ZVU postavljenih kakor od ljudstva iz-

nokazali, da hočemo tudi sedaj sami doprinesiti k lastni osvoboditvi, združiti z brati. Danes pa klčemo:

NAJ ŽIVI ZVEZA LJUDSKIH REPUBLIK JUGOSLAVIJE!

NAJ ŽIVI SLOVENSKO PRIMORJE V ZVEZNI REPUBLIKI SLOVENIJI!

NAJ ŽIVI TRST SEDMA ZVEZNA REPUBLIKA!

ZFB

je tov. Vanni povdaril vzvišen vzgled, ki so ga dali ti borci »v borbi brez razlike narodnosti, brez razlike političnih strank in brez razlike verskega prepričanja; v borbi za svobodo brez ozira na narodnost, v borbi za bratstvo italijansko-slovenskega ljudstva.

Ne bo zaman ta borba goriškega ljudstva in vse Julijske krajin: poslušajte svarilo, ki vstaja iz teh krst: dovolj je medsebojnega sovraštva! Borili smo se, da ne bi bilo več vojn, da se ne bi matere s strahom spraševale ob rojstvu vsakega sina: kaj bo s tabo? Rojen si za trpljenje! — Čujte svarilo, ki prihaja iz teh krst: dovolj! Borili smo se za to, da nas ne boste mogli ščuvati več drug na drugega, da bo ta zemlja most bratstva in edinosti italijanskega in slovenskega naroda! Tov. Vanni je potem omenil umazane spletke reakcije, ki bi še danes hotela onečasti svetle ideale, za katere so ti tovariši in tovarišice žrtvovali svoja mlada življenja. Nato je končal svoj ganljivi

govor z besedami: »S teh krst se dviga glas: kakor smo bili zmogni streti nemško in fašistično zatiralsko svojat, tako bomo znali zdrobiti glavo današnje umazane in protiljudske reakcije!« — Med ginjenostjo ljudstva, ki je solznih oči poslušalo govornika je iz skupine, ki so jo tvorili član PNOO, tov. Julij Beltram-Janko, tajnik pokrajinskega odb. SIAU-ja, tov. Laurenti, garibaldinski politkomisar Banfi in Stanko ter drugi, izstopil tovariš dr. Mirko Šlibar in med drugim spregovoril naslednje:

»Spet ste prišli med nas. Spet je sprejela sveta primorska zemlja svoje najboljši sinove in hčere. Niste šli v borbo, da bi osvobodili, da bi ubijali. Šli ste, da osvobodite svojo domačo zemljo, šli ste Slovenci in Italijani, vsi kot eden.

Ni vam bilo dano videti Gorico, takrat v maju, ko se je narava vsa odela v zelenje in ko je naše mesto vse vzplamtelo v zastavah. Takrat ko je ljudstvo s pesmijo in od sreče solznimi očmi in z

odprtimi rokami sprejelo svoje osvoboditelje s hribov. Kljub temu pa, da vas je tu sto in več kot sto, kljub temu da vas je na tisoče, ki ste darovali v tej borbi svoja mlada življenja, kljub temu se še dobijo ljudje, ki nočejo priznati svetlih ciljev naše borbe, ki nočejo razumeti zakaj ste padli in ki omadežujejo vašo nesebično žrtev lastnega življenja, s podlimi obrekovanji in šovinističnim ščuvanjem. Šli ste skupaj, padli ste skupaj brez razlike narodnosti, združeni v borbi in združeni v smrti. In še so ljudje, ki se drznejo trditi, da ni bratstva med našimi narodi. Vaše ljudstvo pa ve, zakaj ste se borili...«

Ob splošni ganjenosti ljudstva, je govornik nato končal: »Vaših teles ni več med nami, vaš duh pa bo ostal vedno med nami. Kar nas je trpečih in pregananih vam obljubljam in prisegamo, mi ki smo ostali, da bomo ohranili in se borili do zadnjega diha za to, za kar ste dali življenja. Niste padli zastoj. Spet bo sonce nad Gorico, sonce svobode za katere-

ga ste se borili. In takrat bomo zopet prišli k vam v še večjem številu bomo prišli, da vam poveljamo, da smo izpolnili vašo oporo: mir in bratstvo med narodi. Slava vam, slava padlim borcem za svobodo!« Slava! je odmevalo po vsem Travniku iz tisočih grl.

Nato so združeni mešani goriški pevski zbori zapeli žalostinko »Žrtvam«. Končno so drug za drugim zopet dvignili krste in se razporedili v tri sprevode v različne smeri. Kakor se je v največjem redu odvijal spored in je celo poseben trobentač zatrobil vsakokrat znamenje »mirno«, ko je to svečanost zahtevala, tako se je tudi zdaj vsa mogočna množica več kot uro dolgo pomikala v najlepšem redu v treh smereh, proti Solkanu, proti Pevmi in po Korzu navzdol na mirensko cesto.

To je bila brez dvoma najmočnejša žalna manifestacija, kaj jih je doživela Gorica, obenem pa tudi največja. Nikoli še ni Gorica doživela takšnega povečevanja italijansko-sloven-

skega bratstva. Tukaj ni bilo transparentov in napisov z gesli, nikjer ni bilo pouličnih bojev in spopadov. Zastave so izginjale med nešteti venci in cveticami, vse so imele rdečo zvezdo in vse so bile na pol droga. Značilno je tudi, da sta tudi občina in C. L. N. javno pozvala meščane na udeležbo pri tej žalni svečanosti. Vendar pa razen poedinih občinskih predstavnikov, razen ogromne napredne množice, ni bilo videti nikogar. Onih, ki so nedavno še žalovali na svečanosti za 600.000 padlimi za Italijo v zadnji imperialistični vojni, danes ni bilo. Ni bilo onih, ki so žalovali za žrtvami prejšnje vojne sedaj, ko je stala osvobodilna borba človeštvo toliko še grozovitejših muk in krvi. Za žrtvami te borbe, za žrtvami ljudske borbe za svobodo so danes žalovale le napredne demokratske množice. — Politiko se ne da diktirati le od zgoraj, izraz prave ljudske volje pokaže le ljudstvo samo.

PREGLED SVETOVNIH DOGODKOV

Liberalci in krščanski demokratje so povzročili italijansko krizo

Dosedanja italijanska vlada je bila sestavljena iz nekega števila predstavnikov vseh šestih strank, ki tvorijo italijanski CLN (narodno osvobodilni odbor).

Sedaj pa so liberalni ministri izstopili iz vlade. Sprva so poskusili nadomestiti liberalne ministre z ljudmi, ki bi zastopali enako stališče, a takoj se je spoznalo, da ne bodo ostali liberalci osamljeni, kajti stranka krščanske demokratije je posegla vmes, preprečila je sestavo nove vlade, ki ne bi imela več istih liberalnih ministrov in s to svojo podporo liberalcem je povzročila italijansko vladno krizo.

Po petih mesecih obstoja je podala ostavko vlada, ki ji je bil na čelu Ferruccio Parri in ki jo je podpirala komunistična in socialistična stranka.

Zaman bi bilo pričakovati od liberalnih ministrov, da pojasnijo zakaj so odstopili; sicer so podali tozadevne izjave, a te so tako zavite, da ni mogoče o njih niti re-

či, da so malo boljše kot nič. Eno pa je gotovo, namreč to, da bi morala Italija pristopiti k čimprejšnji izvedbi volitev; Parrijeva vlada je bila za čimprejšnjo izvedbo volitev in za sklicanje ustavodajne skupščine; le na ta način bi imelo italijansko ljudstvo možnost, da se s svojim glasovanjem izreče in opredeli glede prihodnjih smernic italijanske notranje in zunanje politike.

Liberalci pa so, skopno z vodstvom demo-krščanske stranke in demokratske stranke dela, prekinili delo Parrijeve vlade, ki je vsaj deloma izvajala nalogo čiščenja ostankov fašizma, obnove itd. Potemtakem je vse to razumljivo: reakcija hoče čuvati in braniti predprave velikega italijanskega kapitala ter ohraniti obogatelce fašiste; zato preprečuje čiščenje; ne mara nove ustave in če ji bo le mogoče, bo skušala ohraniti monarhično obliko države.

V zvezi z nastankom vladne krize je prišlo po celi Italiji do

manifestacij delovnega ljudstva, ki pozdravljajo vse demokratične pridobitve, ki jih je bilo deležno tekom petmesečne Parrijeve vlade, ki jo je podpirala komunistična in socialistična stranka.

Parri sam se je opiral bolj na levčarske stranke, ki predstavljajo težnje delovnega ljudstva; imenoval je svojo vladno kot »zmerno levo«. Zato se ni treba čuditi, če je prišlo do tega, da liberalne stranke, stranke krščanskih demokratov ter demokratske stranke dela, ki vse skupaj zastopajo interese industrijcev in veleposestniških krogov.

Italijansko delovno ljudstvo zahteva prednost reševanja notranjih problemov, medtem ko daje desnica — italijanska reakcija — prednost nacionalistično-imperialističnim težnjam. V prvi vrsti ima desnica v mislih, kako bi rešila vprašanje vzhodnih meja na škodo Jugoslavije, nato vprašanje kolonij.

Odmev iz Londona o obisku v Jugoslaviji

V londonski spodnji zbornici so razpravljali poslanci, ki so nedavno posetili Jugoslavijo, o zunanji politiki Anglije s posebnim ozirom na novo Jugoslavijo.

Poslanica laburistične stranke ga Manning je razpravljala o vprašanju Istre in Trsta. Po njenem mnenju bi moral biti Trst priključen k Jugoslaviji. Imejmo pred očmi — pravi ga Manning — da je to vprašanje zelo važno za Jugoslavijo, ki je bila naša zaveznica v času, ko smo bili še osamljeni.

Jugoslovanski narod je moral veliko pretrpeti in žrtvovati — tako je nadaljevala poslanica — za našo skupno stvar; več kot vsak drugi narod izvzemši SZ. Zato se čuti užaljenega, ko vidi da ga hočejo postaviti na isto stopnjo s sovražnikom, v našem primeru z Italijo.

Poslanec Poppelwel se je dotaknil drugega vprašanja, ki zanima Jugoslavijo; to je vprašanje vojnih zločincev. Povedal je, da

je jugoslovanska vlada že večkrat zahtevala izročitev teh zločincev, a kakor znano se le-ti sprehajajo po Italiji kot turisti.

Laburist Zilliakus je kritiziral dosedanje stališče napram novi Jugoslaviji.

Dostavil je, da se nudi Angliji prilika, da z ureditvijo svojih odnosov z Jugoslavijo in sploh z balkanskimi deželami, kjer se je izvršila socialna revolucija, lahko poglubi sodelovanje in prijateljstvo s SZ; tako bo največ prispevala za ohranitev miru in to bo istočasno njena najboljša zunanja politika.

11 poslancev, ki so obiskali Jugoslavijo je poročalo podrobno in povoljno o vtisih, ki so jih prejeli na svojem potovanju po Jugoslaviji.

O Julijski krajini so povedali, da želi Jugoslavija takojšnjo rešitev tržaškega vprašanja. Ni prav, da se postopa z Jugoslavijo tako kakor z Italijo, ki je sprejela brezpogojno predajo.

Ameriška politika na Kitajskem

Kakor poroča »Unipress« iz Washingtona je Kurley odstopil kot ameriški veleposlanik na Kitajskem in obtožil poklicne diplomate v zunanjem ministrstvu, da sabotirajo temeljna načela zunanje politike ZDA.

Kurley je rekel: »V diploma«ji smo dovolili, da smo se zapletli v blok velesil na strani kolonialnega imperijalizma. Presenetljiva

značilnost naše zunanje politike je veliko nesoglasje med našimi proglašeni načeli in našim izvajanjem mednarodnih odnosov.

Začeli smo na primer vojno z načeli atlantske listine in demokracije, končali pa smo vojno na daljnem vzhodu z dobavljanjem blaga po posojilu in najemu, z uporabljanjem vsega našega ugleda za podminiranje demokracije

in medsebojno hujskanje imperijalizma in komunizma.

Ni tajnost, da ameriška politika na Kitajskem ne uživa podpore vseh članov zunanje ministrstva. Poklicni diplomati zunanje ministrstva so ali na strani komunističnih oboroženih sil ali pa imperialističnega bloka narodov, katerega politika je stvarjati neslogo na Kitajskem.

Narodi Jugoslavije proglašajo federativno ljudsko republiko

Ob drugi obletnici zasedanja AVNO-ja in na prvem zasedanju zakonodajne skupščine Jugoslavije je dr. Siniša Stanković prebral predlog o federativni ljudski republici Jugoslavije. Na podlagi tega izjavljamo v skladu z voljo naroda in v imenu narodov Jugoslavije:

1. Demokratična federativna Jugoslavija se proglašajo za ljudsko republiko, z nazivom Federativna ljudska republika Jugoslavija. Federativna ljudska republika Jugoslavija je ljudska država, republikanske oblike, zveza enakopravnih narodov, ki so svobodno izjavili svojo voljo, da ostanejo združeni v Jugoslaviji.

2. S tem se dokončno ukinja monarhija. Petru II. Karadjordjeviču z vsi dinastijo Karadjordjevičev pa se odvzemajo vse pravice, ki so jih poprej imeli.

Dano v Beogradu, glavnem mestu federativne ljudske republike Jugoslavije, dne 29. novembra 1945.

Odlok ZVU štev. 19

S splošnim ukazom št. 19 je Zavezniška vojaška uprava preključila ona italijanska zakonita določila, glasom katerih ne more biti v javni službi, kdor nima italijanskega državljanstva. Očividno je ta ukaz dregnil osje gnezdo, kajti goriški »Consiglio di Zona« je na svoji seji, ki se je vršila prejšnji teden sklenila, da zahteva od Zavezniške Vojaške Uprave, da prekliče citirani splošni ukaz ter da je vse, kar se tiče državljanstva »nujno povezano s pravnim stanjem Julijske krajine, ki se ne more drugače spremeniti kot edinole z bodočo mirno pogodbo«.

V Gorici, v coni A in verjetno tudi v Italiji ni človeka, ki bi mel korajžo javno priznati, da je fašist. Nasprotno prav vse politične stranke trdijo, da so protifašistične. Če odgovarjajo le njihove trditve resnici, bi človek pričakoval, da bodo srečni in veseli ako se popravi kaka krivica, katero je fašizem zagrešil. Kajti zdi se nam, da ne zadostuje če kdo samo trdi, da ni fašist, ali da je celo protifašist, a da se istočasno brani, da bi se fašistične krivice popravile. Kakor pa je vsem znano, je ogromno število Slovanov iz Primorske in med njimi lepo število javnih uslužbenecv zbežalo pred fašističnim terorjem po svetu. Ali ni čudno, da nihče ne vpraša, kaj je s temi Slovani, ali se bodo vrnili na svoje domove, kdo naj namesto njih zasede vse one javne službe, katere smo imeli pred letom 1918. Kako naj se popravi krivica, katero so nam napravili fašisti? Vsak poštni Italijan protifašist mora biti vesel če bi se popravil vsaj en del gorja, katerega nam je povzročil fašizem. Sedaj pa toliko vpitja rad citiranega splošnega ukaza ZVU, ker je z njim dana možnost, da

poleg kakega Sicilijana in poleg drugih državljanov našega planeta, utegne dobiti kako javno namestitev tudi kak Jugoslovan. Kako naj človek potem še zaupa takim antifašistom, kot so oni, ki sedijo v goriškem »Consiglio di zona«?

Prvi mednarodni kongres žen v Parizu

Pariz, 27. Tass. — Dne 26. novembra se je pričel v Parizu mednarodni ženski protifašistični kongres, na katerega so bile povabljene delegatke iz 42 dežel. Sovjetsko delegacijo vodi Nina Popova. Ga. Cotton, predsednica zveze francoskih žena, je otvorila kongres. Na drugem zasedanju je poročala voditeljica sovjetske delegacije Popova o boju sovjetskih žena v zaledju in na fronti proti fašizmu in o naporih sovjetskih žena za obnovo dežele.

V zaključku je Popova dejala: »Me žene moramo storiti svoje delo za ustvaritev pogojev, ki bodo zavarovali trajen mir med narodi sveta, ki bo omogočil osvobojenim narodom zatreti zadnje sledove fašizma in ustanoviti demokratične ustanove po svoji lastni izbiri. Kar se nas tiče, lahko izjavljam, da bomo storile svojo dolžnost, da bomo storile vse, da bodo žene SZ lahko najmočnejši del v mednarodni zvezi žena, v njihovem boju za demokracijo, mir in varnost narodov.«

Kongres je soglasno izvolil odbor, v katerem so predstavnice Francije, ZSSR, Kitajske, republikanske Španije, Jugoslavije in Češkoslovaške. Od sovjetske delegacije je bila izvoljena Popova.

Iz Solkana

Domača zemlja jih je sprejela

V nedeljo 25. p. m. je bila prenešana iz začasnih partizanskih grobišč na domače pokopališče trinajstotica borcev izmed katerih sta dve tovarišici in enajst tovarišev padlih pod svinčeno kroglo našega tisočletnega sovražnika.

Poslavljamo se od njih in klanjamo se njihovemu spominu, ter ob odprtem grobu jim kot zadnji pozdrav govorimo:

Pred nami ležijo zemeljski ostanki trinajstotice mladih trupel.

Smrt jih je zajela, ko so z svojimi mladostnimi energijami ustvarjali nam, našim zanamcem in celemu slovanskemu narodu lepšo bodočnost.

Vedeli so in prepričan je bil njih razum, da krogla tisočletnega našega sovražnika jim ne bode prizanesla, ako pridejo živi sovražniku v roke.

Toda oni, sovražnikovih groženj se niso plašili, kakor tudi se ni ustrašilo pretenj sovražnika onih 50 junakov, ki jih je Solkan dal kot žrtev na oltar domovine in ki danes njihova trupla niso pred nami, in morda njihov prah in kosti so tjavendan razmetani po gozdovih s krvjo napojenih, ali pa veter raznaša njihov pepel po žalostnih ostankih zloglasnih nemških taboriščih, kamor jih je peljala pot samo vsled tega, ker njih mati jim je pripovedovala usodo slovanskih narodov v slovanskem jeziku.

Tudi njihova trupla ležijo v duhu pred nami. Ob teh 13 krstah ter njihovem spominu, vse solkansko ljudstvo, njih rojaki v tihem, toda globokem premišljevanju iz žalujočega srca vzklikajo »kot žrtve ste padli v borbi za nas, da srečo, svobodo bi užival trpin...«

In vi pričujoči, trinajst vas je, mladi, nadbudni, povejte nam iz vaših usahljenih grl, kako se je glasila vaša oporoka v zadnjih trenutkih, ko je bila nit vaših mladih življenj pretrgana s svinčeno kroglo?

Videl sem vas v duhu, ko so vas vaši dragi izkopalji iz začasnih grobnic, da vas položijo k večnemu počitku na domačem pokopališču in opazil sem, da so bila vaša usta — v zadnjih bojih za sapico življenja na stečaj odprta in zdelo se mi je, da čujem iz vaših ust, vašo oporoko, ki je že stoletja oporoka hrabrih borcev: »Trd bodi, neizprosni mož jeklen, ko gre za svobodo naše domovine«. Popolnoma prepričan sem, da ista oporoka so bile zadnje misli umirajoče neznane tovarišice, ki je bila do večeraj pokopana v Žabjem kraju; zdi se mi, da čujem iste besede mlade neustrašene Miloške, ki je bila up ne samo slovenskega ampak vsega slovanskega naroda, ki je s tovarišem Mermolja delila usodo dela in smrti; isto za nas zgodovinsko oporoko čujem iz ust tovarišev Miloša Mozetiča, Zvonkote Črne, Milana Jug, Miloša Gomišček, Avgusta Kanceler od Antona, Avgusta Kanceler od Franca, Pepita Bašina, Jožeta Jug, Jožefa Lazar, Danila Zavrtanik in vseh ostalih 50, ki že počivajo na tukajšnjem pokopališču, ki bodo naknadno tukaj pokopani in onih, kojih prah je razpršen kdo ve kje.

Prepričan sem, da bi bile neutulajljivim starišem in ženam, vsled izgube svojih sinov, hčera, možev, moje tolažilne besede od več, vendar pa čitam iz vaših obrazov, da je za vas največja tolažba sledeča: da bi vsaj iz krvi vaše krvi iz mesa vašega mesa katere ste žrtvovali za domovino, poglano sonce, iz katerega naj bi vzklija prava pomlad novega življenja v znamenju pravičnosti med narodi, sloge med brati konec razlike med razredi družbe, smrt onim, ki so nas tako poni-

IZ NAŠIH KRAJEV

ževali in nas skušali iztrebiti in svobodo, pravo svobodo vsem narodom sveta.

Od vas dragih pa, ki počivate v miru na domači zemlji in v grobovih nam neznanih krajev, ki ste dali vse kar ste imeli, za našo boljšo bodočnost, kličemo večnaja pamjat!

Iz Trnovega pri Gorici

Ponovno so pokazali Trnovci in Oglarji kako visoko so narodno zavedni in kako visoko imajo razvit čut in spoštovanje do padlih borcev.

23. novembra t. l. so stariši hrabrega borca Miloša Gomišček prenesli zemeljske ostanke njegovega edince iz začasne grobnice v Trnovem na domače pokopališče v Solkanu. Ob tej priliki sta na lastno pobudo izkopala zemeljske ostanke zavedna Trnovca Stanko Erjavec in Justina Cej.

Prostovolino je dal na razpolago svojo sobo tovariš Strancar Vincenc, v kateri je vso noč bil izpostavljen ubogi Miloš, ves pokrit s cvetjem, ki mu ga je prinesla požrtvovalna trnovska mladina.

Vso noč so prečuli pri blagopokojnem do drugega dne popoldne, ko je iz Cerkljanskega dospelo devet drugih krst, med njimi krsta Miloške štrukeli, sestrične Miloše. Ob prihodu teh desetih borcev so zvonili cerkveni zvonovi in njih odmev je opozarjal ostale žrtve razkropljene po trnovski planoti, da tudi za njih bo prišel dan, ko se bodo vrnili na domačo zemljo.

Vsa vas je bila okrašena s slavoloki in pred odhodom desetih žrtev proti Solkanu je zapel pevski zbor iz Trnovega žalostinke, kot zadnji pozdrav padlim za domovino.

Mladina 17 Oglarjev je prinesla krasne vence in ob izročitvi je tovarišica Malka Cej izpregovorila besede, ki bodo ostale za večno v hvaležnem spominu tako težko preizkušenim starišem.

Na tem mestu naj bode izražena vsem požrtvovalnim in dobrim Trnovcem in Oglarjem v imenu slovanskega naroda in hrabrih borcev, najiskrenejša zahvala za njihovo dobro srce.

Iz Kanala

Dne 25. p. m. se je ogrnil naš trg v žalne zastave. V domačo zemljo so pripeljali tri naše borce za svobodo in sicer: Lovišček Gabrijela, Valentinčič Jožeta, ki sta se borila v Vojkovi brigadi in garibaldinca Pizzochero Ninota.

Popoldne so se vršile pogrebne svečanosti, katerih so se udeležile ogromne množice ljudi iz celega kanalskega okraja. Pri odprtem grobu se je padlih junakov spomnil preč. g. dekan Semič, predsednik okrajnega NOO-ja za Kanalsko ter tov. Hvalica, ki se je pred kratkim vrnil iz Francije. Krasni venci in šopki najlepšega jesenskega cvetja so jim bili položeni na grobove; domači pevci so jim pa zapeli pretresljive žalostinke.

Iz Števerjana

V soboto zvečer smo pripeljali iz Rezije našega padlega borca za svobodo tov. Borisa Trpin, katerega zemeljske ostanke smo v nedeljo popoldne ob veliki udeležbi prebivalstva položili k večnemu počitku. Pri odprtem grobu se je od junaškega tovariša poslovil tov. Vitez in tovarišica Pintar Slavica, ki je bila tudi navzoča pri prvem pokopu v Reziji. V ganljivih besedah so se spominjali velikih zaslug padlega prijatelja, ki je daroval svoje mlado življenje za boljšo bodočnost našega naroda.

Zvečer se je vršila komemoracija, ki jo je priredila Prosveta in

na kateri so bile podane z občutkom ganljive recitacije in petje.

Iz Rihemberka

V Rihemberku so v nedeljo, 25. t. m., spremljali k zadnjemu počitku 4 krste naših padlih partizanov. Ogromna množica ljudi, ki je spremljala mlade borce za svobodo je še enkrat pokazala, da se jih bo vedno s hvaležnostjo spominjala. To je dokazala množica trpinov, ki so se večinoma pravkar vrnili iz nemških taborišč v razrušene, požgane domove. Mladinec se je lepo poslovil od njih in se jim v imenu vseh prisrčno zahvalil za njihovo dragoceno žrtev. Dva pevski zbora sta zapela žalostinke, nakar jim je tov. Pavla od AFŽ deklamirala žalno pesem, ki jo je sama zložila. Žalujoča množica je položila na njihove grobove nad 30 vencev.

Iz Mirna

Na redni seji okrajnega NOO-ja za Miren, dne 23. t. m. so ugotovili, da so bili izvršeni vsi sklepi zadnje seje, kljub temu, da ZVU ovira delo ljudske oblasti, ki je od strani ZVU ukinjena, dejansko pa jo ljudstvo priznava. Zavezniški guverner za Mirenski okraj je prepovedal vršiti tudi samo dobrodelna dela našim NOO odborom, češ, da s tem motijo ljudi, ki se nočejo potem v celoti pokoravati zavezniški oblasti. Osebnost je hodil po vaseh in nagovarjal ljudi proti odborom. Od vsega začetka, ko je ZVU ukinila našo ljudsko oblast so se naši krajevni NOO težko prilagodili novim razmeram ali danes so že zopet skoro vsi na svojih mestih. Kljub vsem oviram je naša upravno-politična komisija pripomogla k uspešnemu organiziranju združništva. Nabavno-prodajna zadruga v nšem okraju šteje 600 članov in je že pričela s poslovanjem. V vseh vaseh ima pododborne in svoje podružnice ali poslovalnice. Tudi zadruga vojnih oškodovancev je organizirala že skoro vse vojne oškodovance. Odsek za socialno skrbstvo je v zadnjem mesecu izdal 169 400 lir za podpore revnim družinam in invalidom. Tudi kulturno-prosvetno delo dobro napreduje, dasiravno primanjkuje učnih moči. Šolstvo je moralo premostiti velike ovire predno je pričelo s poukom. Skoraj vsi šolski prostori so bili poškodovani, vendar nam je uspelo s požrtvovalnim delom vseh in z nabiralnimi akcijami pričeti s šolskim poukom povsod. ZVU nam ob vsaki priliki vsestransko mnogo oljublja, toda do danes ni k temu še prav nič pripomogla, ne v denarju, ne v blagu, izvzemši 30 klopov za Miren, 10 za v Rupo, 6 za Bilje, pa še te je našel g. učitelj Ferlat iz Mirna in od zavezniškega guvernerja zahteval, da jih odkupi in odda našim vsem. Namesto, da bi bil zavezniški guverner hvaležen ljudskim organizacijam kot so roditeljski sveti za požrtvovalno delo v pogledu šolstva, jih pri tem delu še ovira, ne priznava učnih moči, ki jih roditeljski sveti postavljajo v svojih vaseh, in na njihova mesta postavlja belogardistične.

Skraven čas je, da se g. guverner našega okraja prebudi iz spanja in spregleda, da ima opravka z dobro preizkušenim ljudstvom, ki ni klonilo niti pod najhujšimi težkočami za časa nacifašistične okupacije.

Iz Sovodeni

Na zboru volilcev v naši vasi, dne 22. t. m. nam je tajnik okrajnega NOO za Goriško razložil uspehe volitev v Jugoslaviji in tu-

di v nekaterih drugih evropskih državah. Prikazal nam je tudi stališče reakcije, ki krati ljudstvu pridobitve štiriletne borbe. Nato nam je predsednik mirenskega okr. NOO-ja prikazal naloge, ki stoje pred narodno osvobodilnimi odbori. Udeleženci so stavili razna vprašanja na katera so prejeli obširna pojasnila. Referenti so nato podali poročila o svojem delu, vsakemu poročilu je sledila debata, pa tudi pravilna kritika in videlo se je, kako se ljudstvo zanima za pravilno delovanje svojih predstavnikov, ker je kritiziralo vsako nepravilnost. Ob koncu so vaščani sklenili sestaviti kandidatno listo za nove volitve, da s tem še bolj utrdijo svojo oblast. Določili so tovariše za popravo ceste in občinskih poslopij, za narodno zaščito, enega za poljskega čuvaja, drugega za poslovanje podružne zadruga, nekoga pa za oskrbo peska, ki se izvaža iz občine. Tovariš predsednik in pravtako tovariš Hmeljak Franc sta izročila socialnemu skrbstvu svote denarja, ki je prihajal iz raznih virov. Sklenili so tudi da se bodo pobirali prostovoljni prispevki za pomoč revnim.

Iz Bilj

Naša šola

Ljudska šola v Biljah je prejela odlok šolskega nadzornika postavljenega od ZVU, g. Kacina, s katerim se prepoveduje naslednje: »V šoli se ne smejo obešati slike nobenih političnih predstavnikov; otroci ne smejo pozdravljati z vzdignjeno pestjo, v šoli se ne smejo uporabljati izrazi »tovariš« ali »tovarišica«; na šolskem poslopiju ne sme biti nobenih napisov; šolski otroci se ne smejo formirati v nikake delovne čete ali bataljone, itd. Tam kjer ne bo ta odlok uveljavljen, bodo zaprli šole.«

Ljudstvo se nad tem odlokom zgraža in se sprašuje zakaj niso pred desetimi leti izdali takih prepovedi, ko so morali ljudje, pod nasiljem in kaznijo izobešati na vseh stenah slike kralja, dučija in vseh fašističnih voditeljev.

Naši otroci pa kriče: »S Titom v borbi, s Titom v svobodi.«

Če smo imeli v naših šolah sliko maršala Tita in drugih naših junaških voditeljev takrat, ko je okupator grozil iz vseh strani, nam jih tudi danes nihče ne bo iztrgal iz naših sten. Odlokov g. Kacina ne bo naše ljudstvo najmanj upoštevalo, ker on ni nikdar niti s prstom mignil za našo svobodo, za našo skupno zavezniško stvar. Naše šole pa bodo tako nadaljevale kakor bo sam zaveden narod hotel, če bo v to g. Kacin privolil ali pa ne.

Pod vodstvom maršala Tita smo si na svoji zemlji sami priborili svobodo in se tako za vedno otresli fašističnih zakonov. Zato jih ne bomo nikdar več uporabljali, pa naj podobni odloki prihajajo od kogar koli, ker ljudstvu ne ugajajo.

Iz Krasa

Pogozdovanje

Po naših kraških vaseh se razvija veliko zanimanje za pogozdovanje opustošenega Krasa. Vas Lokvica hoče odnesti prvenstveno mesto in je na zadnjem zboru volilcev sklenila, da bo do pomladi nasadila 50.000 borovcev, smrek in drugega mehkega lesa. Vsak posestnik bo nasadil na lastni zemlji vsaj 50 takih sadik. Na občinskem zemljišču bodo kolektivno sadili. V večji meri bo to delo prevzela mladina, ki bo prav gotovo odnesla najboljše uspehe.

Iz Renč

V Renčah so v nedeljo 25. t. m. priredili spominsko proslavo žrtvam, ki so bile pripeljane v Goričko. Žalno proslavo je otvorila godba nato se je tov. Škabar spomnil pokojnih tovarišev in povdaril, da je zasluga padlih borcev in talcev, da smo se za vedno otresli fašističnega jarma. Mladina je izvedla spored žalnih deklamacij in pesmi.

Iz Gorenjega Cerovega

V našo vas se vrača normalno življenje. Vaščani pridno obdelujejo polja, da nadoknadijo kar je bilo zanemarjenega za časa borbe. Vrnili so se razen dveh vsi vojaki, ki so bili v italijanski vojski in potem internirani v Franciji. Žal, pa se od onih, ki so bili odpeljani v taborišča v Nemčijo štirje najbrže nikdar več se ne vrnejo, ker do danes se še niso oglasili. Mladina se pripravlja na obnovo prosvetnega društva toda mora hiteti, če noče da jo prehitijo vse sosedne vasi. Imamo dovolj moči, da bi društvo lepo uspevalo. Če je še kak nezadovoljnih in mlačnih ob strani, bo ob našem delu sprevidel, da je v naših vrstah prostora tudi zanj. Zato, mladina, ne obotavljaj se in začni takoj.

20. t. m. se je obhajala v družinah tov. Korsič Berte in Nikolavčič Rudolfa srebrna poroka. Ob tej priliki se je z izrazi voščil slavilencem nabralo v dobrodelne namene L. 968. Darovalcem se krajevni NOO srčno zahvaljuje.

Iz Snežatnega

Mladina iz naše vasi, ponajveč pionirji, je dala najlepši zgled bratskega sodelovanja s tem, da je pripravila in prepeljala v partizansko bolnico v Gradiško 20 q. drvi in 20 kg suhega sadja. Posnemajte.

Iz Tolmina

Roditeljski svet. — V nedeljo, dne 18. t. m. se je vršil pri nas prvi roditeljski svet od kar smo osvobodjeni. Tov. šolski upravitelj nas je opozoril na nekatere točke glede pomankljivosti vzgoje otrok. Nato nam je podal izčrpen referat o šoli in domu. Prikazal nam je tesno povezanost, ki naj vlada med šolo in domom. Nadalje je omenil način stare šole in novodobne smernice, ki jih ima sedanjí čas pri vzgoji otrok. Spomnil se je vloge slovenske žene in matere, ki je v času osvobodilne borbe toliko žrtvovala, ko se ni ustrašila nacifašističnega terorja, ampak je kljub vsem zaprekam in nadlogam neumorno skrbela za hišo in dom.

Potolazene in hvaležne smo poslušale besede, ki so dale zadoščenje nam tolminkinim ženam in materam. Spominjale smo se tistih nesrečnih let, ko smo morale poslušati fašistične nadzornike, ki so silili naše otroke v italijanske šole. Globoko v dušo smo bile zadete, ko smo bile tako brezpravne, ko nismo bile gospodinjice nad srečo naših otrok. Danes smo pa srečne; poslušamo domačega človeka, ki nam govori v našem jeziku, ki nas prepričevalno podučuje, kako naj se ravnamo, da bodo naši otroci res vredni velike dobe v kateri živimo.

Iz Žabč

Od naše mladine bi želeli nekoliko več delavnosti. Nobenih izgovorov ne sme biti, da ni časa za sestanke in druga koristna dela. Pustite razbrzdane plese, vztrajajte, zidajte in pokažite, da ste vredni naših junaških tovarišev, ki so nam priborili svobodo. Zbrisali smo raz zidov tuje nape, sedaj naj izgine iz naših tudi grda italijanska kletev.

Iz Kobarida**KOBARID**

Gojenke gospodinskega tečaja v Kobaridu se pridno in z veseljem že mesec dni udeležujejo predavanj in praktičnega učenja pod vodstvom učiteljice Gerbec Rozalije in Hmeljak Nade. Zelo jih zanima krojno risanje, a veselji jih tudi kuhanje.

Čudno se nam zdi to, da se tečaja udeležujejo mladinke iz vasi, ki so oddaljene po dve in tudi več ur, dočim se iz Kobarida samega tega preprostejšega tečaja udeležujejo samo štiri gojenke.

Na Kobariskem si z dneva v dan postavljajo in obnavljajo kulturna društva in kulturno-prosvetne domove. Do danes so obnovljena prosvetna društva v Volčah, Idrskem, kjer so obnovili tudi godbeni odsek, v Kobaridu na Livku, v Svinjih, Sužidu, Staršem selu, KREDU in na Trnovem. Občnega zbora in volitev se je udeležila 84. letna ženica in glasovala za take odbornike, ki bodo znali delati v resnično korist ljudstva.

Čim bo zapadel sneg se bo na Livku, ki je dobil zdaj električno razsvetljavo, vršil smučarski tečaj pod vodstvom tov. Miklavžev Vladimira, smučarskega učitelja. V ta namen se je že osnoval v Kobaridu iniciativni odbor planinskega smučarskega okrajnega društva.

Roditeljski svet v Livku se pritožuje, da g. župnik Joško Kragelj, odkar se je odprla v Livku ljudska šola, ne uči več krščanske nauka v šoli in ne v cerkvi, kljub vabilu učiteljev, da lahko poučuje v šoli.

Iz Bovca

Na delovnem sestanku z dne 22. t. m. so si žene in mladina zadale nalogo, da bodo v večerih pletle iz koruznega ličja copate za naše ranjence, da bodo uvedle krojne tečaje, da bodo skupno s prosvetnim društvom priredile miklavžev večer s kulturno prireditvijo, popoldne za otroke, zvečer pa za odrasle. Kar bodo nabrale bo šlo v prid akcije »za našega dijaka«. Na tem sestanku so tudi živahno razpravljale o volitvah v Jugoslaviji, ki so kronale našo veliko osvobodilno borbo.

V Bovcu so imeli vedno otroški vrtec v krasnem poslopju, ki je bilo nalašč za to zgrajeno. Vanj se je naselil pred časom ameriški RK, otroški vrtec se je moral pa preseliti v drugo poslopje, ki zdaleka ne odgovarja temu namenu. Krajevni in okrajni odbor sta že večkrat protestirala pri ZVU zaradi tega, pa zaman. Otroci morajo prebivati cele dneve v majhnih in brezsončnih prostorih. Nekateri starši jih zato niti več ne pošiljajo v vrtec. Dne 21. t. m. je šla do okrajnega guvernerja, kapetana Beatta, delegacija mater s prošnjo naj odredi otroški vrtec tam, kjer je bil vedno in kjer so prostori za to prikladni. Guverner je izjavil, da on nima nič pri tem, da pa bo šel naslednjega dne sam v vrtec in se prepričal o stanju. Matere iz Bovca upajo, da bodo zavezniki upoštevali njih potrebe in odstopili njihovim otrokom primerne prostore.

Iz Rajblja

Pred tremi tedni se je tukaj prvič otvorila dvorazredna šola za slovenske otroke, ki jih je 55 po številu. Starši so bili nepopisno veseli, da je končno dano njihovim otrokom učiti se v materinem jeziku. Toda nepopisno razočaranje se nas je polastilo, ko se je nenadoma pojavil pri nas komisar trbiške občine v spremstvu karabinerskega brigadirja ter dal strogo prepoved poučevati slovenske otroke v občinskem šolskem poslopju. Vse je ostrmelo,

saj je vendar v tem poslopju dovolj prostora za otroke obeh narodnosti. Kot vzrok je navedel, da je tukaj videmska pokrajina in da nimamo nobenega dovoljenja niti od videmskega »proveditorata« niti od trbiške občine zasedati te prostore. Sicer pa da lahko nadaljujemo, toda v drugem privatnem poslopju. Žalibog pa drugih prostorov tukaj ni mogoče dobiti, saj še skednjev ni.

Užaljeni starši prosijo, da se intervenira pri merodajnih oblasteh za veliko krivico, ki jo morajo sedaj trpeti radi nerazumevanja njih potreb od strani postavljenih protiljudskih oblastih.

Iz Loga pod Mangartom

Log pod Mangartom, na cesti, ki pelje iz Bovca v Rajbelj, je bil za časa borbe precej odtrgan od našega narodno osvobodilnega gibanja, kljub temu pa je dalo ljudstvo naši vojski najboljše borce, ki so tudi v borbi dali svoja življenja, in aktiviste, ki so prinašali med naše ljudstvo luč svetlobe. Žal pa je bilo tudi precej takih, ki so se požvižgali na vse naše žrtve in zaničevali partizane, ki so se borili v gozdovih in še danes se najdejo nekateri, ki se držijo ob strani, namesto da bi se že končno pridružili svojemu ljudstvu. Nekateri, ki niso hoteli v partizane, so danes vsi borbeni lovci in razganjajo našo divjačino, ki je bila že tako močno prizadeta. Povrh tega še kršijo vse odredbe naših oblastih in jih blatijo. Pozivamo jih naj vendar enkrat nehajo, dokler ne pridemo ob potrpežljivost.

Pri nas je učil domačin tov. Čuder Anton, ki je služboval prej v Jugoslaviji. G. župniku pa ni šlo to v glavo, zato je mislil, da bi raje sam učil. Zgodilo se je, da je bil tov. Čuder odstavljen, a ta je šel v Gorico in potem okrožnega Odbora dosegel, da se lahko vrne na svoje mesto, kjer sedaj nadaljuje s poukom na osnovni šoli. Vodi tudi večerne tečaje, katerih se udeležuje 50 mladincev.

Iz Trente

Dne 22. novembra t. l. je bil v Trenti svečani pogreb padlega tovariša Pretnarja Andreja. Njegovi zemeljski ostanki so bili prenešeni na domačo grudo, da bo počival v svoji vasi, kjer je pustil mlado ženo in dva otroka.

Pogreba se je udeležila tudi N.O. in N.Z., ki je nesla vence. Mladina je bila na pogrebu v vencu. Dva moža sta nosila venec z napisom: »Krajevni Odbor OF Trenta, padlemu sinu za svobodo«.

Ob polaganju v grob so odjeknile v dolinici tri salve, nakar je tov. Zlatorog imel poslovljni govor.

Vzorni družinski oče in borec je bil dosleden v svojih dolžnostih in njegova žrtev ni bila in ne bo zaman.

Iz Soče

Dne 18. t. m. smo priredili igro za akcijo »Nedelja Rdečega Križa«. Nabrali smo 587 lir za vojne sirote.

Mi Sočani smo prepričani, da bomo že skoraj res svobodno zadihali v Titovi Jugoslaviji.

PRIČETEK POUKA

na trgovskem in industrijalnem razredu

Obveščamo se vse one, ki so se v ta dva razreda vpisali, da bo začel pouk dne 4. decembra ob 8 in 20 minut, in sicer za dečke v šolskem domu, 2. nadstropje, ulica Croce in za deklice v Malem domu, 2. nadstropje, ulica Randaccio.

Še nevpisani se lahko vpišejo istega dne.

Vsi naj prinesejo seboj pisane in pisalno orodje.

Držite se tega - a v praksi se dogaja povsem drugače

Glavni stan
Zavezniške vojaške uprave
Goriška zona

Dne 9. novembra 1945.

PREDMET: Občevalni jezik.

Na:
Predsedniku Goriškega Okrožja.
Finančni Intendanci v Gorici.
Italijanski Banki v Gorici.

Oddelku Deželne Zakladnice v Gorici.

Upravi Pošte in Telegrafa v Gorici.

Deželni Izterjevalnici, Gorica.
Občinskemu Podpornemu Uradu (ECA) Gorica.

»Ex-Distretto Militare« Gorica.
Državnemu Zavodu za Socialno Skrbstvo, Gorica.

Državnemu Zavodu za Zavarovanje, Gorica.

Uradu »Contributi Unificati Agricoli«, Gorica.

1. Uradi z javnim ali pol-javnim značajem ne smejo pri izvrševanju svoje službe odklanjati sprejema ali rešitev vlog ali dopisov samo iz vzroka, ker so navedene listine pisane v slovensščini.

2. Zavezniška Vojaška Uprava je uvedla tako poslovanje iz vzreka, ker je to pravično in umestno. Ne namerava v tem oziru izdati Splošnega Ukaza.

3. Prosim, da potrdite prejem tega obvestila.

Za Guvernerja Področja:

M. J. Thornton, Maj.

Finančni Častnik Področja.

FESTIVAL DELA

V imenu Okrožnega Odbora Slovenske Prosvetne zveze za Goriško in Enotnih Sindikatov izrekamo vsem, ki so sodelovali na I. festivalu dela v Gorici dne 18. novembra t. l. prav pristožno zahvalo. Vaša udeležba je pripomogla k tako veličastni manifestaciji, ki bo ostala vsem dolga leta neizbrisno v spominu. Ob tej priliki smo videli tesno povezavo med Slovenci in Italijani in s tem vnovič pokazali našim nasprotnikom in vsemu svetu da naše bratstvo ni le na papirju in da smo enotni ob upravičenih zahtevah naših teženj.

Trg Sv. Andreja

Letos bomo zopet imeli v Gorici običajni semenj Sv. Andreja, ki je bil v letih 1943 in 1944, med nemško zasedbo, prekinjen. Trajal bo 8 dni, od 3. do 10. decembra.

Tudi letos bo za vse dovolj prostora, čeprav se bomo morali zaradi višjih razlogov odpovedati nekaterim trgov in mestnim ulicam.

Miklavžev večer

V sredo, 5. t. m. popoldne, bo v Ljudskem domu Miklavževanje. Ob tej priliki se bo obdarovalo revne otroke. Starši, ki bi želeli obdariti svoje otroke, naj prinesejo najpozneje do srede popoldne svoja darila v Ljudski dom, prosvetni oddelek.

Slovenski in italijanski pionirji bodo priredili pester spored z igrkami, baletom, pesmicami itd.

Glasbeno in pevsko društvo bo pa priredilo dne 8. decembra Miklavžev večer za odrasle.

ZA MIKLAVŽA!

Primerno Miklavžev darilo za velike in male je družna igrca »Pojdimo v partizane«. Naročila sprejema Slovenska prosvetna zveza v Gorici, Ljudski dom, II. nadstropje.

Kdor želi imeti še nadaljnja pojasnila, naj se obrne do vodstva Ljudske šole v šolskem domu.

OBVESTILO

Ob priliki, ko so odkopavali dva znana padla tovariša pri Gorici, pred vstopom v vas Kronberk, so našli skupaj z njima še tri ostale tovariše.

Znaki prvega tovariša so sledeči:

1. Civilni čevlji s pasovi.
2. Usnat civilni pas, 3 cm. širok, z navadno zaponko.
3. Mala, na pol okrogla denarnica.
4. Srebrna zapestna ura.
5. Zobovje: v spodnji čeljusti, na levi strani, 3 zobje ter 1 na desni so jekleni. V zgornji čeljusti so na desni strani 3 zobje jekleni, proti sredini pa 2 zlata.

Znaki drugega tovariša so sledeči:

1. Domači čevlji na zaponke, močni, podkovani.
2. Modra (plava) obleka.
3. Užigalnik.
4. Civilni pas, 3 cm. širok.

Znaki tretjega tovariša so sledeči:

1. Sivo-bleda obleka.
2. Praznični črni nizki čevlji.

Ti tovariši so padli dne 25. 9. 1943.

Natančna pojasnila dobe svojci, ki pogrešajo od takrat svoje sinove, pri tovarišici Vižin Karolini, Kronberk št. 1, pri Gorici

LJUDSKE KUHINJE

Mestno županstvo sporoča, da poslužeta v Gorici dve ljudski kuhinji, in sicer: ena v ulici Duca d'Aosta št. 15 in ena v ulici Carducci št. 12.

Cena kosilu je 28.50 lir v kuhinji v ulici Duca d'Aosta in 25 lir v kuhinji v ulici Carducci.

Za večerjo daje kuhinja v ulici Duca d'Aosta mineštro za 12 lir; kuhinja v ulici Carducci pa mineštro in dve zelenjavni prilogi za 25 lir.

RAZGLAS

Mestni odbor za popraviljanje v vojni poškodovanih hiš naznanja, po navodilih zavezniške vojaške uprave za Gorico, da bodo vsi lastniki hiš, ki so izvršili popravila na lastne stroške, prejeli denarno pomoč od Z.V.U.

Prošnjam za to pomoč je treba priložiti fakture stroškov za popravila ter vsa potrdila ali pogodbe.

Prošnje ne smejo biti dolge, temveč se zahteva samo kratka, pregledna izjava.

Prošnja mora biti naslovljena na državni tehnični urad (»Genio Civile«), ki jo bo potem odposlal na finančni odsek Zavezniške vojaške uprave v Trstu.

Olje za izročitelje tropin

Izdelovatelje tropin obveščamo, da žganjekuha Ev. bušese iz Koprive nabira, in bo naopala za vse

Vozni red žel. proge Gorica - južni kol. - Ajdovščina vpostavljen z dne 10. novembra 1945

Odhod: Gorica j. k.	ob 4.20	—	prihod v Ajdovščino	ob 5.08
: " "	17.—	—	" " "	17.46
Prihod: " "	6.26	—	" " "	5.40
: " "	18.55	—	" " "	18.10
	(z zamudo)			(z zamudo)

Vsi vlaki vršijo službo potnikov na vseh postajah gori označene proge. — Vozne karte pa se razprodajajo samo v postajah

Gorica j. k. — Dobravlje in Ajdovščina in sicer v Gorici s strani dir. Ital. drž. železnice, v Dobravljah in Ajdovščini s strani Jug. drž. železnice (cona B.) Potniki iz ostalih postaj, kjer so postajniška poslopja porušena, si nabavijo vozovnice na vlaku pri žel. sprevodniku.

IZHAJA ENKRAT NA TEDEN — Urednik: J. KRISTIJAN BAVDAŽ — Za list odgovarja: ALOJZ BUDIN — Uredništvo in uprava: GORICA, »Ljudski dom« pritičje — Izdaja lista je odobrena od A. I. S. Tisk KATOLIŠKE TISKARNE v Gorici Najemnik: »Primorski dnevnik«

tekoče leto, tropine pridelane v letini 1945.

Za vsaki stot naravnih tropin bodo izročitelji dobili 750 gramov jedilnega olja odveč cene, ki je od 450 lir ali — na izbiro — 1 liter in pol žganja.

Tropine morajo biti izročene v imenovano žganjekubo v Koprivi.

Naznanitev pridelane koruze

Zavezniška Vojaška Uprava je določila s splošnim ukazom št. 5 obveznost izročitve koruze v ljudsko žitnico.

Zato vabimo vse kmetovalce, da poskrbijo v najkrajšem času, naznanitev pridelka koruze pri Statističnem gospodarskem kmetijskem uradu.

Istočasno se naznanja da je čas naznaniti pridelk koruze do 5. decembra t. l., medtem ko rok za obvezno izročitev koruze v ljudsko žitnico zapade 14. decembra tega leta.

Kroženje kmetijskih traktorjev

V izogib ukrepom ali zaplembi od strani redarjev se obveščamo da morajo imeti vsi kmetijski onulni vozovi predpisane napisne plošče na katerih so zaznamovane začetne črke okrožja in številka, plošče ki so bile svoječasnno izdane od Okrožnega urada UMA.

Lastniki novih traktorjev, ki nimajo še te plošče so vabljeni da se zglase pri Kmetijskem Nadzorništvu - Oddelek UMA da urede vse potrebno glede vpisa stroja in dobe predpisano številko.

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znancem, ki ste se udeležili pokopa žrtve fašističnega terorja na domačem pokopališču v Bukovci

dr. Louca Alojza

se najsrčneje zahvalujemo. Čutimo se dolžni, da izrazimo tem potom še posebno zahvalo Zvezi primorskih partizanov v Gorici, vsem bivšim Lorcem in tovarišem, mladini, pevskemu zboru iz Bukovce za ganljive žalostinke ter vsem darovalcem cvetja.

Žalujoci
sestri, brat, svakinja in nečak

ZAHVALA

Vsem, ki so se udeležili pogreba našega nepozabnega sina

VALENTINČIČA STANISLAVA

se iskreno zahvalujemo. Posebno se zahvalujemo mladini za vence, gosp. dekanu iz Pevme za govor ter gosp. vikarju iz Št. Mavra.

Pevcem pa najlepša hvala za ganljive žalostinke.

Št. Maver, 25. novembra 1945.

Žalujoča družina; mati, brata, sestri